

UPPSALA
UNIVERSITET

2014-03-17

Rektor
F.k tf vicerektor Torsten Sensson

Historisk-filosofisk fakultet
Dekanus Jan Lindegren

Professor i historia

Historiska institutionen
Department of History

Box 628
SE-751 26 Uppsala

Besöksadress/Visiting address:
Engelska Parken
Humanistiskt Centrum
Thunbergsvägen 3 A

Telefon/Phone:
018-471 15 53
+46 18 471 5 53

Telefax/Fax:
018-471 15 28
+46 18 471 15 28

Jan.Lindgren@hist.uu.se

Härmed avgår jag med omedelbar verkan som dekanus för historisk-filosofiska fakulteten.

Uppsala dag som ovan

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jan Lindegren'.

Jan Lindegren
Professor i historia

UPPSALA
UNIVERSITET

2014-03-17

Till Historisk-filosofiska fakultetsnämnden
Till samtliga prefekter/föreståndare Historisk-filosofiska fakulteten
F.k. tf vicerektor

Ang ledningskrisen och min avgång som dekan

Historisk-filosofisk fakultet
Dekanus Jan Lindegren

Professor i historia

Historiska institutionen
Department of History

Box 628
SE-751 26 Uppsala

Besöksadress/Visiting address:
Engelska Parken
Humanistiskt Centrum
Thunbergsvägen 3 A

Telefon/Phone:
018-471 15 53
+46 18 471 5 53

Telefax/Fax:
018-471 15 28
+46 18 471 15 28

Jan.Lindgren@hist.uu.se

*Styrelsen, de fem kollegierna och rådet hade
inrättats så av honom medan han levde att
det gick att styra riket oavsett om han själv
var "närvarandes och frånvarandes, levandes
och död, så att riket under en klok konung
kunde väl förestås; och en fåvitsk konung
icke strax (kunde) kasta (det) omkull"*

Axel Oxenstierna till riksrådet 5 dec 1632

I

Fakultetsnämnden behandlade vid sitt sammanträde 2014-03-06 ledningskrisen vid universitet samt dekanus roll och ställning. Många goda argument framkom och jag kände ett starkt stöd för mig oavsett vilket beslut jag slutligen skulle fatta. En avgång som dekan kommer oundvikligen att påverka fakultetens och institutionernas arbete ur en rad aspekter. I några fall riskerar konsekvenserna att bli betydande och långvariga. Samtidigt kan sägas att fakulteten är ett organ av precis den sort som talas om i citatet ovan. Den ska och kan klara sig själv även utan sin dekan, vilket också var andemeningen i en hel del av de inlägg som gjordes i vår diskussion.

Jag har också fått en rad mejl från personer som i samtliga fall anser att jag borde stanna kvar på min post.

Till detta skall fogas att det för närvarande ser ut som om alla övriga dekaner kvarstannar till dess att deras mandat går ut. Alla har dessutom blivit uppringda av prorektor Anders Malmberg som har förklarat att ingen behöver avgå för rektors och hans egen skull. Han lovade också att man skulle ta till sig av kritiken och bli bättre på att lyssna.

Också rektor har ytterst vänligt bött övriga dekaner och mig om ett sammanträffande. I mitt fall samtalade vi i en dryg timme i fredags och jag preciserade min kritik och framhöll som viktigaste punkt att rektor måste upprätthålla en verklig dialog med verksamheten och då i första hand vicerektorerna samt att det betyder att man gemensamt måste nå fram till lösningar som är de bästa möjliga för Uppsala universitet. Såvitt jag förstår har rektor fått höra ungefär samma sak från åtminstone tre andra dekaner. Mitt intryck är att rektor vill åstadkomma förändringar. Hon för sin del framhöll att hon tyckte att jag borde kvarstå som dekan. Jag sa att jag skulle ta en ny funderare på saken men att jag anser att det är bäst att nya personer tar vid. Och efter moget övervägande står jag fast vid det.

II

Omedelbart efter fakultetsnämndens sammanträde ställde professor Folke Tersman en klurig fråga till mig: "Vad skulle Axel Oxenstierna ha gjort?"

Jag svarade med att ur minnet och något felaktigt citera ovanstående även om andemeningen var nog så korrekt. Råd att tala om är det naturligtvis inte. I sig kan man trots allt se det som en tvåsidig beskrivning av universitetets realiteter. Å ena sidan är det så att universitetet som helhet allt mer har fjärrmat sig från Axel Oxenstiernas beskrivning av det ideala tillståndet. En "fävitisk konung" kan "kasta omkull". Åtminstone kan man åstadkomma bestående och allvarliga skador. Men trots det klarar sig större delen av verksamheten förträffligt oavsett vad man har för ledning. I själva verket fungerar nästan allt bättre utan inblandning av ledningen oavsett vilka epitet de olika ledningsnivåerna har. Men inte alltid. När det inte fungerar hyggligt måste man kunna ingripa. Man måste också kunna åstadkomma förändringar som går utöver de egna verksamhetsgränserna när så är behövt. Och slutligen har den förda universitetspolitiken skapat en i grunden osund maktkoncentration till rektorer förebärandes att det är bra för sektorns konkurrenskraft.

III

Men det hindrar inte att Uppsala universitet behöver en rektor som på ett rimligt sätt förmår att verka som en sammanhållande kraft och som inte på ett eller annat sätt "kastar hela verket omkull". I den skrivelse som gick till konsistoriet sades helt kortfattat att rektor inte hade erforderlig akademisk legitimitet. Legitimitet är får man om man förtjänar den. En tysk berömdhet skrev ungefär så här i tvåbandsverket *Theorie des kommunikativen Handelns* att bakom begreppet legitimitet finns något än mer grundläggande nämligen solidaritet. Med det menade han att för att något skall upplevas som legitimt måste man anse att det är rätt och riktigt. Andra personer måste tycka att det man gör är bra eller åtminstone att det är det minst dåliga. Många personer som befunnit sig längre bort från maktens centrum än de som undertecknade skrivelsen har uppfattat det som att Eva Åkesson saknar legitimitet därför att hon inte är en särskilt framstående forskare eller för att hon råkar komma från Lund eller att hon hade konkurrerat ut två av vicerektorerna som också aspirerade på posten som rektor. Så är det ej. Hon har helt enkelt infört ett styre som enbart vilar i rektors av regeringen givna mandat. De närmast berörda har haft väldigt svårt att soldidarisera sig med beslut, icke-beslut och annat som i hög grad varit till skada för Uppsala universitet.

IV

Påståendet att det är en seger för kollegialiteten att rektor sitter kvar är i sig ytterst märklig. Rektor är inte kollegialt tillsatt. Det är emellertid vicerektorer och dekaner. Jag valdes till dekan av ett helt enigt fakultetskollegium. Alla som var där röstade på mig. Rektor valdes av en hörandeförsamling med 60% av rösterna. Men av lärarnas elektor var det 65% som röstade på dåvarande prorektor. Med andra ord blev hon tillsatt mot en majoritet av kollegernas vilja. Även om så ej hade varit är det självklart så att man kan förlora kollegernas förtroende och att dessa i ett sådant fall måste skaffa sig nya företrädare.

Finns det några möjligheter för rektor att efterkomma konsistoriebeslutet och återupprätta ett legitimt styre? Jag är tveksam. Den totala sprickan kan inte göras ogjord. När den detaljerade kritiken mot rektor småningom sprids inom organisationen blir det än omöjligare att göra något konstruktivt. Valet att sitta kvar trots att man inte har något förtroende hos de närmaste medar-

betarna är i sig ytterst märkligt. Enligt min mening demonstrerar det en oförmåga att förstå "kommunikativa handlingar" för att tala med Jürgen Habermas. Inte heller vittnar det om någon omsorg om verksamheten och Uppsala universitet som institution. En dylik hade krävt att rektor och prorektor avgått och det med så små åthävor som möjligt. Att döma av det intryck som rektor förmedlade till mig under vårt samtal är det hennes avsikt att helt byta ledarstil. Huruvida det är möjligt är ytterst tveksamt. Ungefär samma kritik har nämligen artikulrats redan för två år sedan utan att förändra minsta förändring till det bättre, snarare tvärtom. För att överbrygga ledningskrisen behövs en ny rektor och en ny prorektor. Att tro att detta kan genomföras med hjälp av personliga metamorfoser – rektor och prorektor 2.0 – är i överkant naivt. Jag kan i alla fall inte komma på några bra historiska exempel när det har skett. Möjligt eller ej så menar jag att jag med min avgång i någon mån bidrar till att på kortare eller längre sikt skapa förutsättningar för att nästa rektor lyssnar på argument och för en aldrig sinande dialog med verksamheten oavsett om vederbörande bär namnet 2.0 eller ej.

V

Men Axel Oxenstierna då? Tja, han skulle ha sagt att om dina argument är bättre än mina så ändrar jag mig förstås (till Johan Skytte 1636). Det är ord som i alldeles för liten utsträckning genomsyrar Uppsala universitet. Det är inte hela världen om man gör fel, bara man har mod och förmåga att rätta till dem.

Jan Lindegren